

Olosuhdetekijöiden huomioiminen työsuojeluvaltuutetun vapautuksesta sovittaessa

Kunta- ja hyvinvointialan työsuojeluvaltuutetun ajankäyttöä ja ansionmenetyksen korvaamista koskevan työ- ja virkaehtosopimuksen (ajankäyttösopimus) 3 §:n 1 momentin mukaan työsuojeluvaltuutetun tehtävän hoitamiseen tarvittava aika muodostuu säännöllisestä kiinteästä vapautuksesta sekä erityistarpeeseen perustuvasta määräaikaisesta vapautuksesta. Erityistarpeita voivat olla muutokset kuntien ja hyvinvointialueiden organisaatio- tai palvelurakenteissa, ennakoimattomat poikkeusolot tai muun laajan kehittämishankkeen valmistelu ja toteutus.

Kiinteän vapautuksen perusteena käytetään työsuojeluvaltuutetun edustettavana olevien työntekijöiden/viranhaltijoiden lukumäärää kerrottuna paikallisten olosuhteiden mukaan neuvoteltavalla luvulla 0,12–0,22 neljää peräkkäistä kalenteriviikkoa kohti.

Työtehtävistä annettavasta vapautuksesta sovittaessa on otettava huomioon työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojelun yhteistoiminnasta annetun lain (valvontalaki) 34 §:n 1 momentissa säädetyt olosuhdetekijät.

Näitä ovat:

- edustettavana olevien työntekijöiden lukumäärä
- työpaikan alueellinen laajuus
- työskentelypaikkojen lukumäärä ja niissä suoritettavan työn luonne
- töiden järjestelystä johtuvat työsuojeluvaltuutetun tehtävien määrään vaikuttavat tekijät sekä
- muut työntekijöiden turvallisuuteen ja fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen vaikuttavat työturvallisuuslaissa tarkoitetut haitta-, vaara- ja kuormitustekijät.

Tämä ohje koskee tarkemmin näitä olosuhdetekijöitä. Ajankäyttökertoimesta neuvoteltaessa on huomioitava kaikki olosuhdetekijät. Tämä tarkoittaa yhteistä keskustelua, jossa tunnistetaan toisaalta olennaiset paikallisesti tunnistetut ja myös hallintaan saadut haitta-, vaara- ja kuormitustekijät sekä niiden vaikutus työsuojeluvaltuutetun vapautusajan tarpeeseen.

KT ja kunta- ja hyvinvointialan pääsopijajärjestöt selvittivät keväällä 2024, onko työsuojeluvaltuutettujen ajankäytöstä annettava selvitys esitetty

sopimuksen mukaan vuosittain. Kyselyn tulosten perusteella merkittävässä osassa organisaatioita sopimuksen mukaista selvitystä ei anneta. Vastaajien oman arvion mukaan kunnissa selvitys oli annettu 52 prosentissa ja hyvinvointialueilla 43 prosentissa. Osapuolet pitävät tärkeänä, että sopimuksen mukainen selvitys annetaan, sillä se antaa keskeistä tietoa neuvottelujen pohjaksi. Selvityksen lisäksi ajankäyttöneuvotteluissa on syytä hyödyntää organisaatiossa käytössä olevia työhyvinvoinnin, työkyvyn ja työturvallisuuden seurantatietoja. Työsuojeluvaltuutetun vapautusaikaa arvioitaessa on tärkeää hyödyntää edellä mainittua ajankäyttösopimuksen 4 § 3 mom. mukaista selvitystä siitä, mihin tehtäväkokonaisuuksiin varattu aika on käytetty sekä peilata sitä kunkin toimialueen aiempaan olosuhdetekijöiden arviointiin.

Alla olevat esimerkit auttavat osapuolia tarkastelemaan vapautukseen käytettävän ajan tarvetta.

Edustettavana olevien työntekijöiden/viranhaltijoiden lukumäärä

- Edustettavien lukumäärässä otetaan huomioon kaikki kuntaan/hyvinvointialueeseen palvelussuhteessa olevat työntekijät/viranhaltijat ml. määräaikaiset, osa-aikaiset sekä työ- ja virkavapailta olevat (mm. vanhempainvapaat, opintovapaat).
- Työnantajan edustajia ei lasketa mukaan edustettavien lukumäärään.
- Vuokratyöntekijöitä ja sopimuspalokuntalaisia ei lasketa edustettavien määrään, vaan heidät huomioidaan yhtenä kokonaisarviointiin vaikuttavana olosuhdetekijänä.

Työpaikan alueellinen laajuus

- Työpaikan alueellisella laajuudella tarkoitetaan sekä sitä, että työsuojeluvaltuutettujen edustettavana olevien henkilöiden työpisteet sijaitsevat fyysisesti kaukana toisistaan kuin myös sitä, että huonojen kulkuyhteyksien tai ruuhkaisuuden vuoksi työpisteiden välillä matkustamiseen menee paljon aikaa.

Työskentelypaikkojen lukumäärä ja niissä suoritettavan työn luonne

- Työsuojeluvaltuutetun ajankäytön tarpeeseen vaikuttaa myös hänen toimialueeseensa (työpaikkaan) kuuluvien työskentelypaikkojen lukumäärä ja niissä tehtävien töiden erilainen luonne (erilaisten työtehtävien kokonaisuus).
- Suoritettavan työn luonteella tarkoitetaan työsuojeluvaltuutetun edustamalla toimialueella tehtävien töiden keskeisiä tunnistettuja haitta-, vaara- ja kuormitustekijöitä paikalliset tekijät huomioiden sekä

niiden mahdollista vaikutusta työsuojeluvaltuutetun ajankäytön tarpeeseen. On myös huomioitava, että osa tunnistetuista haitta-, vaara- ja kuormitustekijöitä on hallinnassa esimerkiksi jo tehtyjen toimenpiteiden ansiosta.

Töiden järjestelystä johtuvat työsuojeluvaltuutetun tehtävien määrään vaikuttavat tekijät

- Töiden järjestelyyn liittyviä asioita, jotka vaikuttavat työsuojeluvaltuutetun ajankäytön tarpeeseen, ovat esimerkiksi työn ja tehtävien jako eri yksiköiden välillä, eri yksiköissä käytettävät erilaiset työaikamuodot, hybridityön ja lähityöskentelyn vaihtelut tai yksintyöskentelyn yleisyys.
- **[Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta \(Finlex\) >](#)**
- **[Kunta- ja hyvinvointialan työsuojeluvaltuutetun ajankäyttöä ja ansionmenetyksen korvaamista koskeva työ- ja virkaehtosopimus >](#)**